

Міністерство освіти і науки України
Запорізький національний технічний університет
Кафедра «Політологія та право»

В.М.Кириченко, Г.В. Давлетова

Політико-правова система України

Навчально-методичний комплекс для студентів заочної форми
навчання всіх спеціальностей

Запоріжжя – 2016

Кириченко В.М. Політико-правова система України [Текст]: навчально-методичний посібник для студентів заочної форми навчання всіх спеціальностей/ В.М. Кириченко, Г.В. Давлєтова. - Запоріжжя: ЗНТУ, 2016. – 37 с.

Рецензенти: Ніколаєва Т.Є., кандидат філософських наук, доцент,
Запорізький національний університет
Куракін О.М., кандидат юридичних наук, доцент,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

Відповідальний за випуск: Кириченко Ю.В., кандидат юридичних наук,
доцент кафедри «Політологія та право» ЗНТУ

Затверджено на засіданні
кафедри «Політологія та право» ЗНТУ
30 листопада 2015 р., протокол № 4

© Кириченко В.М., Давлєтова Г.В., 2016
© Запорізький національний технічний університет, 2016

Зміст

1. Передмова	4
2. Робоча програма навчальної дисципліни «Політико-правова система України».....	6
3. Методичні рекомендації щодо виконання контрольної роботи..	14
4. Теми контрольних робіт з навчальної дисципліни «Політико-правова система України»	19
5. Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи студентів заочної форми навчання та підготовки до заліку	24
6. Перелік питань що виносяться на залік з навчальної дисципліни «Політико-правова система України»	26
7 .Рекомендована література	29
8. Додатки.....	35

Передмова

Запропонований навчально-методичний комплекс є документом, що відображає основні напрямки та обсяги навчальної роботи студентів Запорізького національного технічного університету заочної форми навчання всіх спеціальностей з дисципліни «Політико-правова система України».

Комплекс включає в себе робочу навчальну програму, теми контрольних робіт, а також питання для самоконтролю щодо вивчених тем та питання для підготовки до заліку. Кожна з цих форм навчального процесу має свої специфічні особливості і потребує спеціальної підготовки студентів-заочників. Саме тому, для їх роз'яснення і пропонуються методичні рекомендації.

Головною метою та завданням навчально-методичного комплексу є надання допомоги студентам-заочникам отримати систематизовані наукові знання про національну політико-правову систему та її основні інститути, теоретичні положення про сутність політичних, правових явищ і суспільних процесів, що відбуваються в Україні, а також сформувати у них високий рівень політичної та правової свідомості, культури а також культури соціологічного мислення. Приступаючи до вивчення навчальної дисципліни, студенту-заочнику необхідно насамперед чітко усвідомити для себе практичну важливість опанування певною сумою знань з даного курсу. Засвоєння специфічної фахової термінології, певного правового, політичного та соціологічного мінімуму - неодмінна передумова майбутньої професійної діяльності фахівця в умовах сучасного економічного, політичного та правового життя держави.

Під час навчання студенти-заочники повинні творчо підходити до засвоєння навчального матеріалу, виробляти у себе вміння аналізувати різноманітні підходи щодо проблеми становлення національної політико-правової системи та її

основних інститутів, формувати та обґрунтовувати своє бачення. Грунтовніше опанування матеріалом передбачає вивчення рекомендованої літератури. При цьому кожному студенту-заочнику необхідно звернути увагу не тільки на підручники та навчальні посібники, але й на закони та інші нормативно-правові акти України.

Закріпленню здобутих знань сприятимуть також контрольні питання, що додаються до кожної теми навчальної дисципліни.

Своєчасне користування даним комплексом допоможе студентам заочної форми навчання поглибити і закріпити знання, отриманні на лекціях і під час самостійної роботи з навчальною і науковою літературою, зорієнтуватися в загальному обсязі навантаження та спланувати раціональне використання свого часу на вивчення дисципліни.

У цілому, навчально-методичний комплекс покликаний забезпечити підготовку студентів-заочників до самостійної роботи з вивчення програми курсу.

Робоча програма навчальної дисципліни «Політико-правова система України»

Мета навчальної дисципліни – метою навчальної дисципліни «Політико-правова система України» є надання студентам цілісної та логічно-послідовної системи теоретичних знань про національну політико-правову систему та її основні інститути, розкриття найважливіших положень про сутність політичних, правових явищ і суспільних процесів, що відбуваються в Україні, сучасних підходів щодо їх вирішення, а також формування у них високого рівня політичної і правової свідомості та культури а також культури соціологічного мислення.

Завдання навчальної дисципліни – завданням навчальної дисципліни «Політико-правова система України» є розвинення творчого, політичного та правового мислення студентів, оволодіння ними систематизованими знаннями про політичні, правові та суспільні процеси, вміння самостійно аналізувати суспільно-політичні події в Україні, орієнтуватися у складному розмаїтті сучасного політичного життя країни та застосовувати набуті знання в повсякденному житті та на практиці, виховання у студентів високого рівня політичної та правової свідомості, поважного ставлення до Конституції та законів України, прищеплення їм навичок політичної та правової культури, активної громадянської позиції.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти заочники повинні знати:

- наукові поняття та терміни з навчального курсу «Політико-правова система України» ;
- структуру та функції політико-правової системи;
- принципи поділу державної влади в Україні;

- місце і роль парламенту, глави держави та виконавчої влади в політико-правовій системі;
- місце і роль місцевого самоврядування в політико-правовій системі;
- місце і роль судової влади в політико-правовій системі;
- поняття, сутність, завдання та функції політичних партій;
- класифікація політичних партій;
- партійні ідеології та їх типи;
- типи партійних систем;
- типи виборчих систем;
- поняття, сутність та функції громадських організацій;
- методи дослідження та вирішення суспільних проблем в Україні;
- основні тенденції соціологічного вивчення соціальних проблем сучасного суспільства.

Після вивчення навчальної дисципліни «Політико-правова система України» студенти – заочники повинні вміти:

- володіти та правильно застосовувати у політичній та громадській діяльності понятійно-категоріальний апарат, на якому базуються теорія і практика сучасної політичної, юридичної та соціологічної наук;
- орієнтуватися в сучасному правовому полі та правильно застосовувати положення Конституції та законів України у практичній діяльності та повсякденному житті;
- орієнтуватися у сучасному політичному житті України, аналізувати сучасні соціальні проблеми розвитку суспільства та аргументовано відстоювати власну громадянську позицію щодо цих питань;
- класифікувати політичні партії, партійну та виборчу системи;
- класифікувати громадські організації;

- правильно користуватися спеціальною літературою, систематизувати отримані знання;
- застосовувати набуті теоретичні знання при вирішенні соціальних, політичних і правових проблем людини, окремих груп населення і вибору варіанта поведінки в суспільно-політичній практиці.

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Теорія політичних і правових систем

Поняття «система». Поняття та сутність політичної системи. Структура політичної системи. Інституціональна підсистема. Нормативна (регулятивна) підсистема. Комунікативна підсистема. Духовно-ідеологічна підсистема. Поняття політичної свідомості та політичної культури.

Поняття «правова система». Взаємодія правової та політичної систем. Основні ознаки правової системи. Структура правової системи. Інституціональна підсистема. Нормативна (регулятивна) підсистема. Ідеологічна (доктринальна) підсистема. Функціональна (соціологічна) підсистема. Комунікативна підсистема.

Функції політичної системи. Функції права. Поняття «функції права». Класифікація функцій права. Загально-соціальні функції права. Спеціально-юридичні функції права. Розвиток типології політичних систем. Типи політичних систем: англо-американський, континентально-європейський, до індустріальний, тоталітарний. Типи правових систем: романо-германський, англо-американський, змішаний, релігійний, традиційний, соціалістичний.

Становлення політико-правової системи сучасної України. Шляхи вдосконалення політико-правової системи України.

Тема 2. Держава як основний інститут політико-правової системи України

Поняття «державна влада». Принципи поділу державної влади в Україні. Види органів державної влади в Україні. Місце і роль Президента України в системі органів державної влади. Статус Верховної Ради України. Основні функції та повноваження Верховної Ради України. Законодавчий процес та його стадії: законодавча ініціатива; розробка законопроекту; попереднє обговорення законопроекту; обговорення законопроекту на пленарних засіданнях; прийняття закону; підписання закону Президентом України; оприлюднення закону; набрання законом чинності.

Поняття «глава держави». Статус глави держави. Повноваження Президента України у сфері державного суверенітету України; у сфері зовнішньої політики; у сфері внутрішньої політики; щодо формування складу органів державної влади; у сфері захисту прав і свобод людини і громадянина. Припинення повноважень Президента України.

Поняття «виконавча влада». Функції виконавчої влади в Україні: Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади, місцеві державні адміністрації. Поняття та правовий статус місцевих державних адміністрацій. Призначення та припинення повноважень голів місцевих державних адміністрацій.

Поняття «правосуддя». Система судової влади України: Конституційний Суд та суди загальної юрисдикції. Статус Конституційного Суду України. Повноваження Конституційного Суду України. Ознаки правосуддя. Принципи правосуддя: здійснення правосуддя виключно судами; незалежність суддів і підкорення їх лише закону; державна мова судочинства; принцип законності; рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом; забезпечення доведеності вини; змагальність сторін; підтримання державного

обвинувачення в суді прокурором; гласність судового процесу; забезпечення апеляційного оскарження рішення суду; обов'язковість рішень суду. Статус суддів.

Тема 3. Місцеве самоврядування як елемент політико-правової системи України

Поняття «місцеве самоврядування». Загальні принципи місцевого самоврядування: народовладдя; законність; гласність; колегіальність; поєднання місцевих і державних інтересів; виборність; правова, організаційна та матеріально-фінансова самостійність; підзвітність та відповідальність перед територіальними громадами, їх органів і посадових осіб; державна підтримка та гарантії місцевого самоврядування; судовий захист прав місцевого самоврядування.

Система місцевого самоврядування в Україні. Поняття «територіальна громада». Основні форми безпосереднього волевиявлення територіальних громад. Статус сільських, селищних, міських рад та їх організаційно-правові форми роботи (сесія, постійні комісії). Статус та повноваження сільського, селищного, міського голови.

Матеріально-фінансова база місцевого самоврядування. Комунальна власність. Дотація. Субвенція. Місцевий бюджет.

Суспільний статус місцевого самоврядування в Україні. Основні ознаки місцевого самоврядування. Гарантії місцевого самоврядування: організаційні; фінансово-економічні; гарантії захисту прав місцевого самоврядування.

Тема 4. Політичні партії та громадські організації як елемент політико-правової системи України

Політичні партії, їх сутність і місце в політичній системі суспільства. Виникнення та еволюція політичних партій. Характерні риси політичної партії.

Типологія партій. Критерії класифікацій політичних партій: кадрові, масові та централізовані (М.Дюверже), патронажні та ідеологічні (З.Ньюмен); консервативні та революційні; легальні та нелегальні, правлячі та опозиційні. Внутрішні та зовнішні функції політичних партій в суспільстві. Багатопартійність в Україні. Закон України «Про політичні партії в Україні» від 5 квітня 2001 р.

Громадські організації, їх місце та роль в політичній системі суспільства. Формування громадянського суспільства в Україні.

Типологія та функції громадських організацій і рухів. Особливості громадсько-політичних рухів, що виникли наприкінці 80-х років ХХ ст. на Україні та їх еволюція.

Тема 5. Політична ідеологія

Сутність політичної ідеології. Політична ідеологія як форма суспільної свідомості та як явище культури. Основні наукові підходи щодо тлумачення політичної ідеології. Зв'язок політичної ідеології та соціальної структури суспільства.

Структура політичної ідеології. Характеристика основних структурних елементів політичної ідеології: політичні інтереси, політичні цінності, політична доктрина, політична мета. Функції політичної ідеології: Орієнтуюча, програмна, легітимізаційна, амортизаційна. Рівні прояву політичної ідеології: теоретико-концептуальний, програмно-директивний та поведінковий.

Характеристика основних ідеологічних концепцій. Зміст та основні принципи лібералізму. Зміст та основні принципи консерватизму. Зміст та основні принципи соціал-демократизму.

Роль основних ідеологічних концепцій в політичному житті суспільства.

Особливості ідеологічної ситуації в сучасній Україні. Актуальність національної ідеології на даному історичному відрізку часу. Ідеологічна криза та пошук новітніх ідеологічних концепцій. Базові принципи формування загальнонаціональної ідеології в українську суспільстві.

Тема 6. Парти́йна та виборча системи України

Поняття та типи партійної системи, причини їх утворення. Типологія партійних систем: однопартійні, двопартійні та багатопартійні системи. Класифікація партійних систем за М.Дюверже та Дж.Сарторі. Критерії оцінки ефективності партійних систем. Особливості партійної системи України.

Принципи виборчого права. Поняття виборчої системи. Поняття та причини абсентеїзму. Мажоритарна виборча система та її види: відносна, абсолютна та кваліфікованої більшості. Переваги та недоліки мажоритарної системи. Пропорційна виборча система та її види. Переваги та недоліки пропорційної виборчої системи. Змішана система виборів. Особливості виборчої системи в Україні.

Тема 7. Громадянське суспільство: поняття, ознаки та типи

Поняття «суспільство». Основні етапи та ознаки суспільства.

Основні теорії походження суспільства. Специфіка соціологічних концепцій походження суспільства.

Соціологічне визначення поняття «суспільства». Основні ознаки суспільства. Призначення та еволюція основних сфер суспільства.

Типологія суспільств. Основні характеристики сучасних суспільств. Поняття «постіндустріального суспільства» та його характеристики. Поняття «інформаційного суспільства» та його характеристики. Особливості функціонування сучасного українського суспільства.

Тема 8. Соціальна структура сучасного українського суспільства

Поняття та основні види соціальної структури суспільства. Поняття соціального класу. Головні ознаки класу. Типології класів. Середній клас як суб'єкт соціальної дії в сучасному суспільстві: структура, функції середнього класу.

Соціальна стратифікація та її види (закрита, відкрита). Історичні типи стратифікованого суспільства: рабство, касты, стани і класи. Поняття соціальної мобільності, типи соціальної мобільності сучасного суспільства. Проблема маргінальності соціальних утворень.

Основні напрямки соціоструктурних змін в сучасному українському суспільстві. Соціально-класові утворення і поляризація суспільства в Україні. Основні чинники пересувань, формування соціальних прошарків в умовах кризи. Головні канали та джерела формування середнього та вищого класів в сучасній Україні.

Визначення та загальне призначення характеристики соціальних інститутів. Роль соціальних інститутів у суспільстві.

Поняття соціальної групи. Основні ознаки та типологія соціальних груп. Головні чинники та механізми формування соціальних груп. Поняття групової ідентифікації та ідентичності. Соціальна група як суб'єкт суспільного життя. Види соціальних спільнот: соціально-класові, соціально-демографічні, соціально-етнічні, соціально-професійні, соціально-територіальні.

Методичні рекомендації щодо виконання контрольної роботи

Вивчення курсу навчальної дисципліни «Політико-правова система України» вимагає значної самостійної роботи, яка повинна мати не тільки пасивно-пізнавальний, а й активно-пошуковий характер. Тому однією з форм самостійної роботи є написання контрольної роботи по одній із запропонованих кафедрою тем, яка передбачена навчальним планом.

Основні вимоги до контрольної роботи

Контрольна робота з курсу «Політико-правова система України» є важливою ланкою освітнього процесу, одним із головних засобів організації планомірної, систематичної навчальної діяльності студентів-заочників і водночас їх формою звіту про виконану самостійну роботу, а також показує їх рівень знань та ставлення до навчальної дисципліни.

Студент-заочник обирає тему із запропонованого кафедрою «Політологія та право» ЗНТУ переліку контрольних робіт, де також дається примірний план та рекомендована література.

Контрольна робота має бути виконана самостійно і у рукописний спосіб. Вона не є дослівним переказом тексту підручника або навчального посібника, а являє собою творчо перероблений виклад основних положень певних навчальних видань чи їх частин.

За допомогою контрольної роботи студент – заочник глибше вивчає навчальну дисципліну, вчиться правильно оформляти роботу та письмово докладати результати своєї праці.

Вимоги до викладання змісту контрольної роботи

Виконувати контрольну роботу потрібно починати з вивченням стосовно заданої теми відповідного розділу підручника або навчального посібника. Після того як загальне уявлення про обрану тему склалося, студенту-заочнику потрібно серйозну увагу приділити підбору і вивченню нормативно-правових актів та запропонованої літератури. Однак запропонований перелік джерел не повинен зв'язувати ініціативу студента – заочника. Він може та мусить використати іншу навчальну літературу, самостійно підібрану внаслідок вивчення бібліографії за обраною темою.

Вивчаючи ту чи іншу наукову працю, студент-заочник повинен сприймати її крізь призму тих основних проблем, що їх вирішував автор. Без усвідомлення проблеми неможливе виділити головне й істотне, важко відокремити тезу від аргументів і практично неможливо перебороти формальне ставлення до змісту досліджуваної праці.

Після підбору і вивчення літератури, слід приступити до узагальнення та систематизації зібраного матеріалу. Виклад матеріалу повинен бути чітким, логічним та послідовним. При цьому необхідно вживати терміни, які властиві галузям правових, політичних та соціологічних дисциплін, уникати незрозумілих понять та складних граматичних оборотів. Терміни, окремі слова і словосполучення допускається змінювати прийнятими текстовими скороченнями, значення яких зрозуміло з контексту контрольної роботи.

При використанні цитат з навчальної літератури та наукових джерел треба пам'ятати, що вони необхідні для підтвердження думки автора контрольної роботи, або ж для висловлювання своєї думки на протигагу іншій. Занадто зловживати ними не потрібно.

У той же час посилення на Конституцію та чинне законодавство України є обов'язковим.

Студенту – заочнику доцільно звернути увагу на такі характерні недоліки, які трапляються при написанні контрольної роботи і які можуть привести до незадовільної оцінки

- механічне, дослівне переписування використаної літератури;
- поверховий, не аргументований виклад основних теоретичних положень;
- невідповідність між змістом роботи та її планом;
- абстрактний виклад теми, відсутність посилань на Конституцію та закони України;
- недбалість і неграмотність викладу тексту.

Отже, основними вимогами до написання контрольної роботи є вміння виділяти головні теоретичні питання і роз'яснювати їх на конкретному матеріалі, логічно та послідовно розкривати зміст теми, використовуючи при цьому сучасну наукову та навчальну літературу.

Вимоги щодо оформлення контрольної роботи

Студент заочної форми навчання повинен пам'ятати, що через зовнішній вигляд контрольної роботи викладач формує першу думку про її зміст. Тому кожному студенту-заочнику необхідно опанувати технікою оформлення контрольної роботи та дотримуватися стандартних вимог, які висуваються щодо контрольних робіт.

Починається контрольна робота з титульного листа, який оформляється згідно зі зразком (додаток 1). Після титульного листа, на другій сторінці контрольної роботи подається план роботи (додаток 2).

Кожна структурна частина роботи повинна починатися з нової сторінки та мати заголовок, який відповідає плану контрольної роботи. Заголовки потрібно розташовувати посередині рядка. Перенесення слів у заголовку не допускається.

Контрольна робота пишеться чітким, розбірливим

почерком. Загальний обсяг контрольної роботи не повинен перебільшувати розміру шкільного зошиту (12 с.). На останній сторінці повинно бути проставлено число, місяць та рік виконання контрольної роботи, а також підпис виконавця.

Оформлення списку використаної літератури є важливою складовою написання контрольної роботи. До списку включаються тільки ті джерела, які використовувалися при написанні контрольної роботи або на які зроблено посилання в самій роботі.

Джерела, тобто нормативно-правові акти, монографії, підручники, навчальні посібники, наукові статті тощо, розміщуються в алфавітному порядку назв або прізвищ перших авторів. Спочатку вказують прізвище автора, його ініціали, потім - назву праці, місто видання, видавництво, рік видання, кількість сторінок. Якщо праця розміщена у збірнику робіт, журналі чи газеті, то додатково вказується назва збірника чи журналу, місце, рік видання та його номер (або випуск) і на яких сторінках даний матеріал надрукований. Для газетної статті крім назви і року видання вказують так само дату. При цьому назву джерел потрібно писати мовою оригіналу.

Наприклад:

1. Богашева Н. Об'єднання громадян у контексті свободи об'єднання [Текст] / Н.Богашева // Право України. - 2011. -№6.- с. 122-126.

2. Прокопенко В.І. Трудове право України [Текст]: Підруч. / В.І.Прокопенко. - 3-є вид.перер.та доп. - Харків: Консум, 2002. - 528 с.

Важливе значення має правильне оформлення посилань на джерела та матеріали, які студент-заочник використовує при написанні контрольної роботи. Тому посилання в тексті контрольної роботи на джерела потрібно зазначати порядковим номером, що відповідає номеру джерела в списку використаної літератури. У такому разі посилання оформляється у квадратних дужках з вказівкою на сторінки.

Наприклад:

Цитата в тексті: «Адміністративно-правова норма – це обов'язкове правило поведінки...» [5, с.47].

Перевірка контрольної роботи

У визначений навчальним планом термін студент-заочник особисто здає на кафедру «Політологія та право» контрольну роботу з навчальної дисципліни «Політико-правова система України», де вона реєструється і подається викладачу на перевірку.

Контрольна робота оцінюється "зарахована" чи "не зарахована".

Якщо викладач зарахував контрольну роботу, то студент – заочник допускається до складання семестрового заліку. У разі не зарахування контрольної роботи вказуються причини цього.

Контрольна робота може бути не зарахована у випадках:

- виконано не той варіант контрольної роботи;
- завдання виконане з порушенням вимог до нього, у тому числі стосовно оформлення та обсягу;
- невірно виконано завдання, а також використано не чине законодавство України.

Не зарахована контрольна робота повертається студенту-заочнику для виправлення вказаних недоліків. Після їх усунення новий варіант контрольної роботи разом з не зарахованою контрольною роботою необхідно повернути на кафедру «Політологія та право».

Теми контрольних робіт потрібно отримувати тільки на кафедрі «Політологія та право».

**Теми контрольних робіт з навчальної дисципліни
«Політико-правова система України»**

Варіант №1.

1. Поняття та сутність політичної системи.
2. Особливості типологізації суспільств.
3. Становлення багатопартійності в Україні.

Варіант №2.

1. Структура та класифікація політичної системи.
2. Поняття та основні етапи процесу соціалізації.
3. Ідеологічний плюралізм в Україні.

Варіант №3.

1. Поняття та основні ознаки правової системи.
2. Типологія та функції громадських організацій.
3. Соціальні характеристики сучасного українського суспільства.

Варіант №4.

1. Структура та класифікація правової системи.
2. Основні умови та джерела формування середнього класу сучасної України.
3. Особливості виборчої системи України.

Варіант №5.

1. Поняття політичної свідомості та політичної культури.
2. Основні види та елементи соціальної структури суспільства.

3. Характерні риси лібералізму та неолібералізму. Лібералізм в Україні.

Варіант №6.

1. Функції політичної та правової систем.
2. Сутність теорії соціальної стратифікації.
3. Типологія політичних партій.

Варіант №7.

1. Типологія політичних систем.
2. Поняття, ознаки та функції політичної системи суспільства.
3. Сутність та місце політичних партій в політичній системі суспільства.

Варіант №8.

1. Типологія правових систем.
2. Сутність поняття «соціальна структура суспільства».
3. Еволюція партійної системи України та проблеми її розвитку на сучасному етапі.

Варіант №9.

1. Поняття та принципи місцевого самоврядування.
2. Види та функції соціальних інститутів.
3. Характеристика ідеологічного простору України.

Варіант №10.

1. Види органів державної влади в Україні.
2. Загальна характеристика соціальних інститутів як основної складової соціальної структури суспільства.

3. Роль ЗМІ у виборчому процесі.

Варіант №11.

1. Місце та роль Президента України в системі органів державної влади.
2. Визначення та види соціальної мобільності.
3. Типи та основні риси виборчої системи.

Варіант №12.

1. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України.
2. Поняття, сутність та призначення соціологічних досліджень.
3. Спосіб формування державної ідеології в Україні.

Варіант №13.

1. Основні функції Верховної Ради України.
2. Система освіти як соціальний інститут.
3. Типологія партійних систем.

Варіант №14.

1. Стадії законодавчого процесу.
2. Соціальна стратифікація та соціальна мобільність як процеси відтворення та розвитку соціальної структури суспільства.
3. Поняття, особливості та види мажоритарної виборчої системи.

Варіант №15.

1. Конституційно-правовий статус і повноваження сільського, селищного міського голови.
2. Поняття націоналізму та національного питання в державі.

3. Світоглядно-ціннісні орієнтації українського суспільства.

Варіант №16.

1. Поняття та функції виконавчої влади в Україні.
2. Молодь як особлива соціально-демографічна спільнота.
3. Багатопартійність в сучасному світі.

Варіант №17.

1. Суб'єкти виконавчої влади в Україні.
2. Види та різновиди культури в суспільстві.
3. Поняття та особливості змішаної виборчої системи.

Варіант №18.

1. Поняття та правовий статус місцевих державних адміністрацій.
2. Особливості процесу урбанізації в суспільстві.
3. Еволюція української виборчої системи.

Варіант №19.

1. Система судової влади в Україні.
2. Основні функції культури в суспільстві.
3. Поняття, особливості та види пропорційної виборчої системи.

Варіант №20.

1. Конституційно-правовий статус і повноваження Конституційного Суду України.
2. Основні етапи проведення соціологічних досліджень та їх характеристика.

3. Поняття та принципи виборчого права.

Варіант №21.

1. Ознаки та принципи правосуддя.
2. Загальна характеристика методів соціальних досліджень.
3. Поняття опозиції та її роль у політичному житті суспільства.

Варіант №22.

1. Поняття державної влади та принципи її поділу.
2. Соціальні функції релігії.
3. Місце політичних партій в політичній системі України.

Варіант №23.

1. Статус і повноваження Президента України.
2. Поняття соціальної норми та девіантної поведінки в суспільстві.
3. Політична ідеологія як форма суспільної свідомості.

Варіант №24.

1. Система місцевого самоврядування в Україні.
2. Поняття методу опитування в соціологічних дослідженнях, його переваги та недоліки.
3. Багатопартійність: позитивне та негативне.

Варіант №25.

1. Конституційно-правовий статус і повноваження сільських, селищних, міських рад.

2. Основні джерела та специфіка формування громадської думки в суспільстві.
3. Поняття та функції виборів.

Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи студентів заочної форми навчання та підготовки до заліку

Враховуючи те, що заочна форма навчання насамперед передбачає самостійну роботу студента-заочника, слід зазначити, що правильна організація власної самостійної роботи з його боку є важливою запорукою успішного навчання і ефективного засвоєння ним знань з дисципліни «Політико-правова система України».

Метою самостійної роботи є вироблення навичок опрацювання законів та підзаконних актів, навчальної та наукової літератури і інших матеріалів, необхідних для належного засвоєння предмета навчальної дисципліни, а також для розвитку сталих умінь до самостійного вивчення і викладання одержаної інформації.

Самостійна робота забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій викладача тощо. Серед них значне місце посідає саме методичні матеріали, завдання та вказівки викладача, а також рекомендована спеціальна література та нормативно-правові акти.

Самостійна робота студента-заочника над засвоєнням навчального матеріалу може виконуватися у бібліотеках, навчальних кабінетах і комп'ютерних класах університету та в домашніх умовах.

Головне в правильній організації самостійної роботи – її планування, яке в принципі вже задане робочою програмою навчальної дисципліни. Приступаючи до самостійного вивчення

матеріалу насамперед потрібно уважно ознайомитися з рекомендованими джерелами та розподілити питання на більш і менш складні. Виконуючи самостійну роботу студент-заочник повинен законспектувати основний зміст теми, при цьому уникаючи механічного переписування джерел. Окремо потрібно виділяти основні теоретичні положення, ключові слова, спеціальні терміни та поняття.

Самостійна робота носить суцільно індивідуальний характер, але можливе й колективне осмислення та вивчення навчального матеріалу. Однією з таких форм є проведення викладачем індивідуальних або групових консультацій, які проводяться відповідно до розкладу навчальних занять, з метою підвищення рівня підготовки студентів-заочників, ознайомлення їх з нормативно-правовими актами та отримання необхідної допомоги з боку викладача щодо теоретичних положень окремих галузей політичного, правового, соціологічного аспектів та їх практичного застосування в Україні.

Вивчення дисципліни «Політико-правова система України» завершується складанням семестрового заліку, метою якого є перевірка ступеня засвоєння навчального матеріалу та його розуміння студентом-заочником. Для успішного складання семестрового заліку студенту-заочнику необхідно переглянути увесь програмний матеріал, у тому числі і рекомендовану спеціальну літературу та повторити відповіді на контрольні питання. Обов'язковою передумовою складання семестрового заліку є підготовлена, відповідно до вимог кафедри «Політологія та право», та зарахована письмова контрольна робота по одній із запропонованих тем. Залік проводиться в аудиторії університету у формі індивідуальної співбесіди через постановку викладачем питань, які наведені у розділі, і відповідей на них студента. При цьому викладач, оцінюючи знання студента-заочника керується такими критеріями, як: правильність відповіді на питання, повнота і конкретність, ступінь використання наукових і нормативних джерел, уміння пов'язувати теорію з практикою,

логічно і аргументовано висловлювати свої думки, культура мови.

Результати складання семестрового заліку оцінюються за двобальною шкалою („зараховано”, „не зараховано”), і вносяться до залікової відомості та залікової книжки студента-заочника.

Перелік питань що виносяться на залік з навчальної дисципліни «Політико-правова система України»

1. Поняття та структура політичної системи.
2. Поняття та структура правової системи.
3. Функції і типологія політичної систем.
4. Функції і типологія правової систем.
5. Політична свідомість та політична культура як елементи політичної системи.
6. Політико-правова система сучасної України.
7. Принципи поділу державної влади в Україні.
8. Законодавча влада в Україні.
9. Конституційно-правовий статус Президента України.
10. Виконавча влада в Україні.
11. Судова влада в Україні.
12. Поняття та принципи місцевого самоврядування.
13. Система місцевого самоврядування в Україні.
14. Матеріально-фінансова база місцевого самоврядування.
15. Суспільний статус місцевого самоврядування в Україні та його гарантії.
16. Законодавчий процес та його стадії.
17. Взаємодія правової та політичної систем.
18. Призначення та припинення повноважень голів місцевих державних адміністрацій.
19. Поняття «територіальна громада» та основні форми безпосереднього волевиявлення територіальних громад.

20. Статус сільських, селищних, міських рад та їх організаційно-правові форми роботи (сесія, постійні комісії).
21. Статус та повноваження сільського, селищного, міського голови.
22. Класифікація політичних партій.
23. Громадські організації: поняття, сутність та функції.
24. Класифікація громадських організацій.
25. Політичні партії: поняття, сутність та функції.
26. Політична ідеологія: сутність, основні наукові підходи.
27. Структура політичної ідеології та її функції
28. Основні типи політичних ідеологій.
29. Характеристика ідеологічної ситуації в сучасній Україні.
30. Партійні системи їх типи та особливості.
31. Партійна система України.
32. Поняття та ознаки виборчих систем.
33. Ознаки та особливості мажоритарної виборчої системи.
34. Ознаки та особливості пропорційної виборчої системи.
35. Ознаки та особливості змішаної системи.
36. Особливості виборчої системи України.
37. Сутність суспільства як соціального феномену.
38. Характерні сутнісні риси суспільства.
39. Трагування суспільства як соціальної системи.
40. Основні наукові погляди на причини та процес виникнення суспільства (природна, божественна, космічна).
41. Громадянське суспільство: визначення, ознаки, функції.
42. Поняття соціальної структури суспільства та основні елементи соціальної структури.
43. Види та типи соціальної структури суспільства.
44. Види соціальної стратифікації та історичні типи стратифікованого суспільства: рабство, касти, стани і класи.
45. Громадянське суспільство: поняття, ознаки, функції.
46. Соціальна структура сучасного українського суспільства.
47. Виникнення та еволюція політичних партій.
48. Характерні риси політичної партії.

49. Закон України «Про політичні партії в Україні» від 5 квітня 2001 р.
50. Громадські організації, їх місце та роль в політичній системі суспільства.
51. Формування громадянського суспільства в Україні.
52. Типологія та функції громадських рухів.
53. Особливості громадсько-політичних рухів, що виникли наприкінці 80-х років ХХ ст. на Україні та їх еволюція.
54. Характеристика основних структурних елементів політичної ідеології.
55. Поняття та причини абсентеїзму.
56. Зміст та основні принципи лібералізму.
57. Зміст та основні принципи консерватизму.
58. Зміст та основні принципи соціал-демократизму.
59. Переваги та недоліки мажоритарної системи.
60. Переваги та недоліки пропорційної виборчої системи.

Рекомендована література

Базова

1. Білоус А.Л. Політико-правові системи: світ і Україна [Текст]: Навч.посіб. / А.О.Білоус. – Київ: Асоціація молодих українських політологів і політиків, 2000 – 200 с.
2. Гаджиев К.С. Політологія [Текст]: Учебн. для высш. учеб. завед./ К.С.Гаджиев. – Москва: Логос, 2003. – 488 с.
3. Гелей С.Д. Політико-правові системи світу [Текст]: Навч.посіб. для студ. вищ. навч. закладів / С.Д.Гелей, С.М.Рутар. – Київ: Знання, 2006. – 668 с.
4. Гелей С.Д. Політологія [Текст]: Навч.посіб. для студ. вищ. навч. закладів/ С.Д.Гелей, С.М.Рутар. – 6-е вид.перероб. і доп. – Київ: Зання, 2007. –310 с.
5. Геополітика [Текст]: Підруч. /А.І. Кудреченко, Ф.М.Рудич, В.О. Храмов. – Київ: МАУП, 2004. – 296 с.
6. Горбач О.Н. Політологія [Текст]: Навч.посіб. / О.Н. Горбач, Р.Б.Демшичак- Львів, 2013. – 260 с.
7. Горлач М.І. Політологія: наука про політику [Текст]: Підруч. для студ. вищ. навч. закладів / М.І.Горлач, В.Г. Кремень. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 840 с.
8. Дмитренко М.А. Політична система України: розвиток в умовах глобалізації та інформаційної революції [Текст]/ М.А.Дмитренко.- Київ, 2008. – 342 с.
9. Дробінка І.Г. Політологія [Текст]: Навч.посіб. /І.Г. Дробінка, Т.М.Кришталь, Ю.В.Підгорецький. – Київ: Центр учбової літератури, 2007. – 292 с.
10. Дюверже М. Политические партии [Текст]: /Пер. с франц. М.Дюверже. – Изд. 3-е. – Москва: Академический проспект и Королев., Парадигма, 2005. – 544 с.
11. Исаев Б.А. Политология [Текст]: Учебн. для высш. учеб. завед. / Б.А.Исаев. – 5-е изд. – Санкт-Петербург: Питер, 2005. – 174 с.

12. Касьянов В.В. Политология для технических вузов [Текст]: Учебн. пособ. для высш. учеб. завед. / В.В.Исаев, С.И.Самигин. - Ростов на Дону: Феникс, 2001. – 384 с.
13. Кирилюк Ф.М. Новітня політологія [Текст]: Навч.посіб. для студ. вищ.навч.закладів / Ф.М.Кирилюк. – Київ: Центр учбової літератури, 2009. – 594 с.
14. Кириченко В.М. Порівняльне конституційне право: модульний курс [Текст]: Навч.посіб. / В.М.Кириченко, О.М.Куракін. - Київ: Центр учбової літератури, 2012. – 256 с.
15. Кириченко В.М. Теорія держави і права: модульний курс [Текст]: Навч.посіб. / В.М.Кириченко, О.М.Куракін. - Київ: Центр учбової літератури, 2010. – 264 с.
16. Кириченко В.М. Правознавство: курс лекцій [Текст]: Навч. посібник/ В.М.Кириченко - Київ: Центр учбової літератури, 2007. – 240 с.
17. Кириченко В.М. Збірник законів України до курсу «Правознавство» [Текст]: Навч.посіб. / В.М.Кириченко, Ю.В.Кириченко. - У 2-х томах. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2013. – Т.1. – 344 с.; Т.2. – 244 с.
18. Кириченко В.М. Правознавство: модульний курс [Текст]: Навч. посібник/ В.М.Кириченко - Київ: Центр учбової літератури, 2007. – 328 с.
19. Кириченко В.М. Політичні системи світу: кредитно-модульний курс [Текст]: Навч.посіб. / В.М.Кириченко. – Київ: Центр учбової літератури, 2013. – 218 с.
20. Комаров С.А. Личность. Права и свободы. Политическая система [Текст] /С.А.Комаров, И.В.Ростовщиков. – Санкт-Петербург: Питер, 2002. – 336 с.
21. Кормич Л.І. Громадські об'єднання та політичні партії України [Текст] /Л.І.Кормич, Д.Є.Шелей.- Київ: АВРІО, 2004. – 262 с.
22. Корогодов Н.В. Основы политологии [Текст]: Учебн. пос.для высш. учеб. завед. / Н.В.Корогодов, Ю.В.Зайончковский. – Харьков: Парус– ТМ, 2008.- 360 с.

23. Кутуєв П.В. Ключові проблеми політичної соціології [Текст]: Підруч. /П.В.Кутуєв.- Київ: Центр Вільної преси, 2001. – 236 с.
24. Логвіна В.Л. Політологія [Текст]: Навч.посіб. / В.Л.Логвіна. – Київ: Центр учбової літератури, 2006. – 304 с.
25. Матвеев В.А. Політологія [Текст]: Учебн. пособ. для высш. учеб. завед. /В.А.Матвеев, Л.С.Буланенко. – 7-е изд. – Харків: Одиссей, 2008. – 304 с.
26. Огородников В.П. Політологія [Текст]: Учебн.пособ. /В.П.Огородников, Н.М.Сидоров. – Санкт-Петербург: Питер, 2009. – 272 с.
27. Піча В. Соціологія [Текст]: Курс лекцій / В.Піча І.Магазинщикова, Н.Черниш. – Львів: Новий Світ, 2002. – 312 с.
28. Погорілий Д.Є. Політологія: кредитно-модульний курс [Текст]: Навч.посіб. / Д.Є.Погорілий. – Київ: Центр учбової літератури, 2008. – 432 с.
29. Політологія [Текст]: Підруч.для студ. вищ. навч. закладів / За заг.ред. Ю.І.Кулагіна, В.І. Попуріза. – Київ: Альтерпрес, 2002. – 612 с.
30. Політологія [Текст]: Підруч.для студ. вищ. навч. закладів / М.І.Панов (кер.авт.кол.), Л.М. Герасіна, В.С.Журавський. – Київ: Ін Юре, 2005. – 520 с.
31. Політологія [Текст]: Навч.посіб. / В.І.Штанько, Н.В.Чорна, Т.Г. Авксент'єва, Л.А.Тихонова. – Вид. 2-е, перероб. і доп. – Київ: Центр учбової літератури, 2007. – 288 с.
32. Політологія [Текст]: Підруч. /За ред. М.М.Вегеша. - 3-е вид. перероб.і доп. – Київ: Знання, 2008. – 384 с.
33. Політологія [Текст]: Підруч. /За ред.О.В.Бабкіної, В.П.Горбатенка М.М.Вегеша. – 3-е вид. перероб. і доп.- Київ: ВЦ «Академія», 2008. – 568 с.
34. Політологія [Текст]: Навч.посіб. /Під ред. В.Г.Воронкової. – Запоріжжя: ЗДІА, 2008. – 232 с.
35. Политология [Текст]: Учебн. пособ.для вузов /Сост. Н.Сафонова. – Харків: Фолио, 2001. - 831 с.

36. Політологія [Текст]: Учебн. посіб.для студ.вузов /Под ред..В.Н.Лавриненко. – 3-е узд. Перераб. И доп. – Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2008. – 591 с.
37. Політична система і громадянське суспільство: Європейські та українські реалії [Текст]: /За заг.ред. А.І.Кудряченка. – Київ: 2007. – 314 с.
38. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку [Текст]: Навч.посіб. /За ред. Ф.М. Рудича. – Київ: Парламентське вид-во, 2002. – 327 с.
39. Порівняльна політика. Основні політичні системи сучасного світу [Текст]: /За заг.ред.В.С.Бакірова, М.І.Сазонова. – Харків: ХНУ ім..В.Н.Каразіна, 2008. – 576 с.
40. Рудич Ф.М. Політична система та інститути громадянського суспільства в сучасній Україні [Текст]: Навч.посіб. для студ. вищ.навч.закладів / Ф.М.Рудич, Р.В.Балабан, Ю.С.Ганжуров. – Київ: Либідь, 2008. – 440 с.
41. Шляхтун П.П. Політологія: історія та теорія [Текст]: Підруч. /П.П.Шляхтун. – Київ: Центр учбової літератури, 2010. – 472 с.
42. Шляхтун П.П. Новітня політологія [Текст]: Підруч.для студ.вищ.навч.закладів /П.П.Шляхтун. – Київ: Центр учбової літератури, 2009. – 592 с.

Допоміжна

43. Бебик В.М. Політологія: теорія, методологія, практика [Текст]: В.М.Бебик. – Київ: МАУП, 2007. – 248 с.
44. Бебик В.М. Політологія: наука і навчальна дисципліна [Текст]: Підруч./ В.М.Бебик. – Київ: Каравела, 2009. – 496 с.
45. Категории политической науки [Текст]: Учебн.для студ.вузов /Под ред. А.Ю.Мельвиля. – Москва: МГИМО (У) МИД РФ, РОССПЭН, 2002. – 656 с.
46. Лісничий В.В. Політичні та адміністративні системи зарубіжних країн [Текст]: Навч.посіб. / В.В.Лісничий. - 2-е вид., випр.. – Київ: ВД «Професіонал», 2004. – 336 с.

47. Политический атлас современности. Опыт многомерного статистического анализа политических систем современных государств [Текст]: / Под. ред. А.Ю.Мельвиля. – Москва: Изд-во «МГИМО-Университет», 2007. – 272 с.
48. Романюк А. Порівняльний аналіз політичних систем Західної Європи: інституційний вимір [Текст] /А.Романюк. – Львів: Тріада плюс, 2004. – 392 с.
49. Сірій Є.В. Соціологія: загальна теорія, соціальні та галузеві теорії [Текст]: Навч.посіб. /Є.В.Сірій.- Київ: Атака, 2004. – 480 с.
50. Соціологія [Текст]: Навч.посіб. / С.О.Макеєва. – Київ: Знання, 2003. – 455 с.
51. Соціологія [Текст]: Підруч. / В.Г.Городяненко. – Київ: Академія, 2002. – 560 с.
52. Сравнительная политика. Основные политические системы современного мира [Текст] /Под. Общ.ред.В.С.Бакирова, Н.И.Сазонова. – Харьков: ХНУ им.В.Н.Каразина, 2005. – 592 с.
53. Фрицький О.Ф. Конституційне право України [Текст]: Підруч. / О.Ф.Фрицький. – Київ: Юрінком Інтер, 2002. – 536 с.

Нормативно-правові акти

54. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30. – Ст.141.
55. Закон України «Про Президента України» від 5 липня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. - № 33. – Ст.446.
56. Закон України «Про Конституційний Суд України» від 16 жовтня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 49. – Ст.272.
57. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. - № 24. – Ст.170.

58. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» від 9 квітня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - № 20-21. – Ст.190.

59. Закон України «Про політичні партії в Україні» від 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. - № 23. – Ст.118.

Додаток 1

Зразок оформлення титульного листа контрольної роботи

Міністерство освіти і науки України
Запорізький національний технічний університет

Кафедра «Політологія та право»

Контрольна робота
з навчальної дисципліни
«Політико-правова система України»

Студента групи Мз – 315
заочної форми навчання
Іванова Івана Івановича

Викладач: кандидат
історичних наук, доцент
Кириченко Віктор Миколайович

Запоріжжя – 2016

Додаток 2

Зразок оформлення плану контрольної роботи

Варіант №23.

План

1. Статус і повноваження Президента України.
 2. Поняття соціальної норми та девіантної поведінки в суспільстві.
 3. Політична ідеологія як форма суспільної свідомості.
- Список використаної літератури.

Навчально-методичний комплекс

Кириченко Віктор Миколайович
Давлєтова Ганна Василівна

Політико-правова система України

Навчально-методичний комплекс
для студентів заочної форми навчання
всіх спеціальностей

Підписано до друку Формат 60X84 1/16,
ум. друк. арк. Наклад 5 примір. Зам. № _____ .69063
м.Запоріжжя,
ЗНТУ, друкарня, вул. Жуковського, 64